בוצינא טב מקרא · לא כפי' הקונטרס דפירש דשניהן מין דלעת הן דהא קישואין מתרגמינן בוצינא וקרא הייטו דלעת כדמוכח בפ' העודר מן המבושל (נדרים נא:) וקישואין ודילועין שני מינין הן כדתנן במס' כלאים (פ"ג מ"ה) טוטע אדם קישות ודלעת בתוך גומא לחת ובלבד שיהא טוטע שער שורה זו לכאן ושער שורה זו לכאן ודלעת גדולה ומקורה יותר מקישואין אלא שמתחרת להתבשל והקישות מתהרת לבשל ומשל הדיוט כך הוא שאדם אוהב הקישות יותר שיהנה בה מהרה ממה שהוא אוהב דלעת ולהמתינה אע"פ שהיא טובה יותר · ר"ת*

מיתה שכיחא · שמא משום דרוב פעמים מסתכנת בלידה:

מבירה לא שכיחא · שקשה לה למכור משום שבא בית חביה: **רב** אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן · (ה) למאי דלית ליה לרב אשי יד בעל השטר על התחתונה תימה למאי קתני שאם מכרה ונתנה קיים בדיעבד לכתחילה נמי תמכור:

פירי פירות דוקא · ואפ"ל לא כתב עד עולם נסתלק כאילו כתב עד עולם אבל אין לפרש דאי פירי פירות דווקא עד עולם לא מהני דהא מסיק אם תמצא לומר פירי פירות דווקא עד עולם למה לי הא קמ"ל דכיון דכתב לה פירי פירות כמאן דכתב לה עד עולם דמי משמע דעד עולם פשיטא ליה טפי דמהני אפילו כשנאמר פירי פירות דווקא:

הוה אמינא עד עולם אפירות · פי' בקונטרס דהוי עד עולם לא בשנה ראשונה ולא בשניה וקשה לר"י דמה לי ראשונה ומה לי שניה ועוד דאפי' רבי יהודה מודה דפירות גופייהו לא אכיל לעולם ואפילו לא כתב לה עד עולם אלא דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהן מדלא פליג אלא בפירי פירות אלא הכי פירושא הוה אמינא עד עולם אפירות שבחייה וכמותה לא יאכל פירות להכי איצטריך פירי פירות לומר דלא יאכל לעולם לא פירות ולא פירי פירות:

וקסבר ירושת הבעל דרבנן ועשו חיזוק · וא"ת בפירות אמאי תנאו קיים לכ"ע וי"ל דבפירות דלא שכיחי לא עבדו רבנן חיזוק כדאמרי' בריש אע"פ (נעיל נו: ומס) אבל ירושת הבעל שכיחא דנכסי אלו ברזל שכיחא טפי מנכסי מלוג דאפילו ליתומה *) עניה אין פותחין מחמשים זוז:

*) [נעיל סז.]

וסבר

בעורר, אבל בעומד, מגופה של קרקע קנו מידו, אמר אמימר הלכתא מגופה של קרקע קנו מידו, אמר ליה רב אשי לאמימר בעורר' או 'בעומד', למאי נפקא מינה, לכדרב יוסף? אמר ליה *לא שמיע לי כלומר לא סביראא לי: אם כן למה כתב לה זכו': **ותימא ליה** "מכל מילי סליקת נפשך" אמר **אביי** "בעל השטר על התחתונה" **ואימא** מפירי אמר אביי *בוצינא טב מקרא **ואימא** מירושה: אמר אביי *"מתה"-שכיחא מבירה-לא שכיחא, ואפי' מסליק איניש נפשיה, ממילתא דלא שכיחא, ממילתא דשכיחא לא מסליק איניש נפשיה **רב אשי** אמר "בנכסייך"- ולא בפירותיהן "בנכסייך"-ולא לאחר מיתה: רבי יהודה אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות: תנו רבנן אלו הן פירות ואלו הן פירי פירות: הכניסה לו קרקע ועשתה פירות הרי הן פירות, מכר פירות ולקח מהן קרקע ועשתה פירות הרי הן פירי פירות **איבעיא להו לרבי יהודה פירי** פירות'-דוקא **או דלמא** עד עולם'-דוקא **אם תמצי לומר** תרוייהו דוקא: **אם תמצי לומר** 'פירי פירות'-דוקא, 'עד עולם' למה לי? הא קמ"ל כיון דכתב לה "פירי פירות" כמאן דכתב לה עד עולם' דמי **ואם תמצי לומר** "עד עולם'-דוקא "פירי פירות" למה לי? הא קמ"ל אע"ג דכתב לה "פירי פירות" אי כתב לה "עד עולם" אין אי לא, לא **ואם תמצי לומר** תרוייהו-דוקא, תרתי למה לי? צריכא **דאי כתב לה** "פירי פירות" ולא כתב לה "עד עולם" הוה אמינא פירי פירות הוא דלא אכיל אבל 'פירא-דפירי פירות' אכיל להכי איצטריך "עד עולם" **ואי כתב לה** "עד עולם" ולא כתב לה "פירי פירות" הוה אמינא לעולם אפירות קאי, להכי איצטריך "פירי פירות": **איבעיא להו** **כתב לה** דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירי פירות" מהו שיאכל פירות: מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה **או דלמא** מכל מילי סליק נפשיה **פשיטא** דמכל מילי סליק נפשיה דאי אמרת 'מפירי פירות סליק נפשיה מפירי לא סליק נפשיה' כיון דאכלינהו לפירות, 'פירי פירות' מהיכא **ליטעמיך** הא דתנן רבי יהודה **אומר לעולם הוא אוכל פירי פירות כו'** כיון דאכלינהו לפירי, פירי פירות מהיכא, אלא בדשייראא, הכא נמי בדשייר: רבן שמעון בן גמליאל אומר כו': אמר **רב** "הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ולא מטעמיה **אלימא** **הלכה** כרשב"ג דאמר אם מתה יירשנה ולאו מטעמיה **דאילו** רשב"ג סבר *מתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל ורב סבר תנאו קיים "וקסבר *) ירושת הבעל-דרבנן *וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה

*) [נכוחות נכ:]

וסבר

סא קא משמע לן כו' · לאו דלא בעי למכתב מיהו לא לא תני הוה אמינא דאי כתב עד עולם להכי תני למימר דאפילו כתב פירי פירות בעינן עד עולם: **תרתי למה לי** · למיכתב בשטר: 'לעולם-לפירות קאי' · לא אוכל הפירות לעולם לא בשנה זו ולא בשניה הבאות אבל פירי פירות אוכל: הכי גרסינן ולישנא דקתני רבי יהודה אומר כו' כיון דאכלתינהו לפירות ולא גרסינן דאכלינהו: **אלא בדשייר' גרסינן הכא נמי בדשייר** · אם לא אכלן ומכרן ולקח בהו קרקע ועשתה פירות סילק נפשו מהן ולא מן הראשונים: **ורב סבר תנאו קיים** · כרבי יהודה דאמר* גבי 'מקדש את האשה על מנת שאין לך עלי אלא כסות ועונה' בדבר שבממון תנאו קיים, והכא אמאי יירשנה, דקסבר רב ירושת הבעל-דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה להיות תנאו בטל:

על

נשפיה פי' שיותר הוא חשוב הנוף מן הפירות · אמר אביי בוצינא טב מקרא. פי' הפירות מצוין תדיר והנוף או תמכור או לא תמכור והלכך המכר הוא הגרוע: ואימא מירושה סליק נפשי' ממכירה לא סליק נפשיה פי' שהיא תוכל למכור נכסיה מיד ותפסידנו הפירות והנוף א"כ הירושה גרוע מן המכרי' אמר אביי מיתה שכיח מכירה לא שכיח וכי מסלק איניש נפשיה ממילתא דל"ש · פי' שאין עשויה למכור בנכסי אביה · רב אשי אמר בנכסייך ולא בפירותיהן בנכסייך ולא לאחר מיתה: פי' רב אשי דייק לישנא אמאי לא איסתלק מפירות ומירושה מסתבא עד שיפרש · דכי אמר דין ודברים אין לי בנכסייך הכי משמע מנוף מסתלק אבל לא מן הפירות וגם כ"ז שהן נכסייך · אבל לא"ט בטל שמה מעליהן הלכך מסתבא לא נסתלק אלא אם מכרה ונתנה: ר"י אומר לעולם הוא אוכל פ"פ וכו' · אלו הן פירות ואלו הן פ"פ הכניסה לו קרקע ועשת לו פירות ה"ה פירות מכר הפירות ולקח מהן קרקע ועשתה פירות ה"ה פ"פ: כתב רבינו האי ז"ל דהל' כר"י ואינו נ"ל דס"ז שלא איסתקא הל' בהדיא לא שבקי' כללא דיחיד ורבים הל' כרבים ואע"ג דבעל הגמ' [מבעיא] אליבא דרייה כך דרך האמוראים לחקור בדברי התנאים לעמוד על סוף דעתם וס"ה לא שבקינן לכללא לפיסקא הל' כותיה: רשב"א אם מתה יירשנה וכו' · פי' קסבר רשב"ג ירושת הבעל דאורייתא כדנפקא לן בפ' י"נ מורשא אותה מלמד שהבעל יורש את אשתו אבל תיקון פירות דהויא מדרבנן תנאו קיים. אמר רב הל' כרשב"ג דאם מתה יירשנה ולאו מטעמיה דאילו רשב"ג סבר ירושת הבעל דאורייתא ותנאו בטל ורב סבר ירושת הבעל דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם [יותר] משל תורה ·

ואין

ז א מיי' פי"ב מהלכות אישות הלכה ט וס"ל מהלכות נחלות הלכה ח עוד לה"ע פי' סי' סט:

נו"ש/מהרש"ל

[ועי"ע תוס' סוכה מו:] "ותימא ליה" - לענות שהיא אינה יכולה לעמוד להתפלקת מדברים אחרים

הסברת ט"ל אב' וכ"ל

תוספות רי"ד

לא יכולה לעמוד לעמוד רכי

מהרש"ל

מבנה

ביאורים סופרים

נו"ש/מהרש"ל

טעמים לדברי שיטת ר"יהודה במש' - אינו מטפל מעכה בלעונו

נו"ש/מהרש"ל

(מדקה)

שאלה

תשובה (ר"ש לפשר שהשאלה נשארת) מה יבא אם כתב "בנכסיך ובפירותיהם" ולא הזכיר "בפירותיהם"

נו"ש/מהרש"ל

שלמים לדברי הגמ' לא הבינו רש: "הלכה כרשב"ג ולא מטעמיה"

[עירובין קכ: וש"נ]

יד בעל השטר על התחתונה · כל המוליא שטר על המוחזק בדבר' מה שמפורש בשטר יכול לחבוע עליו ואם השטר מסוים מורידים אותו לפחות שבמשמעות השטר, וכאן הבעל בא בתקנת חכמים על נכסי אשתו בשלשה דברים: לאכול פירות, ולילך, ואם תמכור מכרה בטל, וזו מוציאה עליו שטר שכתבה לי "דין ודברים אין לי בנכסייך" ולשון סילוק הוא זה והוא יכול לטעון: "ודאי לשון סילוק הוא אבל לא נסתלקתי אלא מפחות שבדברים וזו היא 'המכירה' אבל כל זמן שלא תמכור, אוכל פירות: **ואימא מפירי** · מסלק נפשיה שלא יאכל פירות בחייה והוא 'פחות' שבכולן אבל אם תמכור שמפסיד אף גוף הקרקע שהיה ראוי לירש אם תמות בחייו יהא מכרה בטל ויירשנה: **בוצינא טב מקרא** · 'בוצינא'-דלעת קטנה, קרא-דלעת גדולה והאומר לחבירו קח לך דלעת קטנה בגינתי או המתן עד שיגדילו וקח גדולה, טוב לו ליקח הקטנה מיד כי לא ידע מה יולד יום אף כאן חביבה עליו שאכלת פירות שהוא תדיר ומיד שבשעת מכר שליו מיד אלא לכשתמכור נשמת לא תמכור: **ואימא מירושה** · סליק נפשיה והוא 'פחות' שמת לא תמות בחייו שהוא אבל 'ממכירה' לא סליק נפשיה שמא תמכור ויפסיד אכילת פירות שהוא עכשיו: **מכירה לא שכיחא** · שאין אדם רוצה למכור נכסי בית אביה: **רב אשי אמר** · אין לך אלא דקדוק הלשון: "בנכסייך"- אמר לה, אבל לא בפירותיהן, 'ובעודן שלה' קאמר לה דהא "בנכסייך" קאמר ולא לאחר מיתה שבטל שמה מעליהן: **איבעיא להו לר' יקודה** · דתנא תרתי 'ובפירי פירותיהן, עד עולם': **פירי פירות דוקא** · בהאי לישנא לאחר שגי לאסתלוקי מפירי פירות, ומפירי דפירי פירות, ולא בעי "עד עולם" לא כתב 'בפירותיהן עד עולם' ולא כתב 'בפירי פירות' לא אסתלק מפירי פירות: **או דלמא עד עולם דוקא** · ובעד עולם" תלא מילתא 'ובפירי פירות' לא בעי למיכתב לא כתב מפירי פירות ולא כתב "עד עולם" לא איסתלק 'מפירי דפירי פירות' לו דלמא תרוייהו דוקא: **עד עולם למה לי** - למיתני מתני' הואיל ולא צריך למיכתבינהו: **הא קא משמע לן כו'** · והכי קאמר עד שיכתוב ובפירי פירותיהן הייטו עד עולם: **פירי פירות למה לי** - למיתני מתני' ליתני 'בפירותיהן עד עולם' הואיל ובכה תלא והוא לשון פירות ופירי פירות: **הא קא משמע לן כו'** · לאו דלא בעי למכתב מיהו לא לא תני הוה אמינא דאי כתב עד עולם להכי תני למימר דאפילו כתב פירי פירות בעינן עד עולם: **תרתי למה לי** · למיכתב בשטר: 'לעולם-לפירות קאי' · לא אוכל הפירות לעולם לא בשנה זו ולא בשניה הבאות אבל פירי פירות אוכל: הכי גרסינן ולישנא דקתני רבי יהודה אומר כו' כיון דאכלתינהו לפירות ולא גרסינן דאכלינהו: **אלא בדשייר' גרסינן הכא נמי בדשייר** · אם לא אכלן ומכרן ולקח בהו קרקע ועשתה פירות סילק נפשו מהן ולא מן הראשונים: **ורב סבר תנאו קיים** · כרבי יהודה דאמר* גבי 'מקדש את האשה על מנת שאין לך עלי אלא כסות ועונה' בדבר שבממון תנאו קיים, והכא אמאי יירשנה, דקסבר רב ירושת הבעל-דרבנן וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה להיות תנאו בטל:

[עירובין יט: וש"נ]

[סוכה מו: תמורה פ.]

[ניעמות נ: פס.]

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה רב אשי וכו' למאי דלית ליה נ"ב עיין בפרק גט פשוט דף קסו תוס' ד"ה אר"א ועיין בנ"ה:

* שאלה ארוכה בלי תשובה

גליון הש"ם

גמ' יד בעל השטר נ"ב דף קסו ע"א: תוס' ד"ה מיתה וכו' עיין שער המלך פ"ד הט"ז מהל' סוכה בסופו:

[קדושין יט: וש"נ]

[יבמות לו: וש"נ]

[נעיל ט.]